Sosiaali- ja terveysvaliokunnan pyytämä Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto hallituksen esityksestä valtion vuoden 2027 talousarviosta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on 2.10.2026 pyytänyt kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä (HE 175/2026) valtion vuoden 2027 talousarviosta

Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto:

Hyvinvointialueiden rahoitus:

Valtion vuoden 2027 talousarviossa hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus kasvaa vain 1,3 % verrattuna vuoteen 2026. Pirkanmaan hyvinvointialueella rahoituksen kasvu olisi 21.9.2026 annetun ennakkotiedon mukaan ainoastaan 0,5 %. Samaan aikaan esimerkiksi henkilöstön valtakunnalliset palkkaratkaisut nostavat henkilöstömenoja lähes 4 %. Hyvinvointialueindeksin mukaan hyvinvointialueiden kustannustaso nousee 2,71 %. Palvelutarpeen noususta (1,21 %) johtuvasta rahoituksen kasvusta huomioidaan vain 60 % eli 0,73 %. Täten rahoituksen kasvu ei noudata lähellekään hyvinvointialueiden todellista kulujen kasvua, vaan syventää hyvinvointialueiden merkittäviä taloudellisia vaikeuksia entisestään. On erittäin todennäköistä, että näillä rahoitusmuutoksilla hyvinvointialueiden alijäämät tulevat jälleen kasvamaan, joka tarkoittaa vuodelle 2029 merkittävää jälkikäteistarkistuksen kasvua, jonka valtio joutuu rahoittamaan

Rahoituksesta tehtävät päätösperusteiset vähennykset eivät vastaa todellisia kuluja tai tuloja. Esimerkiksi ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen kehittäminen teknologiaa hyödyntäen sekä teknologian hyödyntäminen kotihoidossa on esityksessä arvioitu tuovan noin 51 miljoonan euron säästön hyvinvointialueille. Teknologiaa on jo nykyisin hyödynnetty laajasti molemmissa palvelumuodoissa, eikä todellisuudessa niissä ole saatavilla esitettyjä säästöjä.

Asiakasmaksujen korotuksista on arvioitu tulevan noin 88 miljoonan euron lisätulo hyvinvointialueille. Maksukatto ja voimakkaasti lisääntyneet asiakasmaksujen vapautushakemukset pienentävät huomattavasti laskennallisia tuottoja. Asiakasmaksuja on korotettu merkittävästi jo edellisinä vuosina, joka on johtanut useilla maksuvaikeuksiin. Esimerkiksi Pirkanmaan

hyvinvointialueella vuonna 2025 asiakasmaksujen vapautushakemusten määrä kasvoi yli 50 %. Tänä vuonna näyttää hakemuksien määrän kasvu olevan vielä voimakkaampaa.

Sosiaalihuollon uudistukset:

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan määrärahoissa on lisätty rahoitusta THL:n turvakotitoimintaan sen saavutettavuuden vahvistamiseksi erityisesti alueilla, joilla kapasiteetti ei ole riittävä. Pidämme lisäystä tarpeellisena ja tuomme esiin, että Pirkanmaan hyvinvointialueella turvakotipaikkamäärä on ollut väestömäärään ja tarpeeseen nähden riittämätön.

Pirkanmaan hyvinvointialue on ollut Sisä-Suomen yhteistyöalueen osana kehittämässä Barnahus-toimintamallia ja pitää siihen varattua määrärahaa tarpeellisena toiminnan vakiinnuttamiseksi. Pirkanmaan hyvinvointialue pyytää kiinnittämään huomiota siihen, onko esitetty 2,7 miljoonan euron lisäys riittävä varmistamaan lapsiin kohdistuvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista terveydenhuollon yksiköistä annetun lain tuloksellisen toimeenpanon.

Hyvinvointialueen yleiskatteellisessa rahoituksessa on huomioitu sosiaalihuoltolain sekä sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistävien palvelujen uudistaminen rahoitusta pienentävinä muutoksina. Pirkanmaan hyvinvointialue esittää vakavan huolensa muutosten rahoituksen pienenemisen tosiasiallisista vaikutuksista. Lainmuutokset vaativat toiminnan uudistamista tilanteessa, jossa palvelutarve esimerkiksi mielenterveyden häiriöiden sekä päihde- ja riippuvuusongelmien kasvun takia samanaikaisesti lisääntyy. Rahoituksen väheneminen ja muutosten implementointi samanaikaisesti vaikuttaa palvelujärjestelmän kykyyn vastata palvelutarpeisiin oikea-aikaisesti. Sosiaalihuoltolain muutokset ovat pääasiassa oikeasuuntaisia ja kannatettavia, mutta niiden tosiasiallista vaikutusta kustannusten vähenemiseen muutosvaiheessa voidaan pitää epätodennäköisinä.

Talousarvioesityksessä on vähennetty hyvinvointialueiden rahoitusta liittyen lastensuojelulakiin ehdotetusta muutoksesta lastensuojeluyksiköiden päivystyssääntöjen keventämiseksi ja joustavoittamiseksi. Pirkanmaan hyvinvointialue toteaa, että muutos voi antaa mahdollisuuksia työvuorojen ja yksikkörakenteiden tehokkaampaan järjestämiseen, mutta samalla se voi aiheuttaa rahoitusriskin, jos oletettu säästö ei toteudu käytännössä.

Järjestöjen rahoitukseen kohdistuu talousarvioesityksessä mittavat vähennykset. Pirkanmaan hyvinvointialue esittää tästä huolensa, sillä järjestöjen työ on ollut tärkeä osa erityisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä tehtävän yhteistyön osalta.

Tampereella 6.10.2026

Marina Erhola
hyvinvointialuejohtaja
Pirkanmaan hyvinvointialue